

EGY SZEMMOZGÁSVIZSGÁLATON ALAPULÓ ANGOL NYELVŰ IDIÓMATANULÁS-VIZSGÁLAT EREDMÉNYEI 10. ÉS 11. ÉVFOLYAMOSOK KÖRÉBEN

Steklács János *, Thékes István **

* Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Főiskolai Kar

** SZTE Neveléstudományi Doktori Iskola

Kulcsszavak: idiómák; szókincs; szemmozgásvizsgálat

Jelen kutatásban 10. és 11. évfolyamosok angol idiómatudását és azok elsajátításának folyamatát mutatjuk be. *Wray* (2000) több mint 20 angol megfelelőjét adja meg a 'idiómáknak'. *Ellis* (2001) meghatározása szerint az idiómák olyan szavak együttesei, amelyek gyakran együtt fordulnak elő, ezért a memóriában is könnyebben tárolódnak. A 20. század utolsó évtizedében a nyelvtanításban kiemelt jelentőséget kaptak az idiómák (*Wray*, 2001). *Nattinger* és *deCarrico* (1992) amellett érveltek, hogy a tananyagban hangsúlyos szerepet kell kapnia az idiómák tanításának. *Erman* és *Warren* (2000) angol anyanyelvűeket elemezve arra jutott, hogy beszédük 52-58 %-a szóösszetételekből áll. *Wray* és *Fitzpatrick* (2009) szerint az idiómák használatakor egyértelművé válik, hogy ki az anyanyelvű, és ki nem. *Siyanova-Chanturia* és munkatársai (2011) pedig szemmozgásos vizsgálattal tárták fel, hogy a nem anyanyelvű, de felsőfokú szinten beszélő adatközlők jelentősen lassabban dolgozzák fel a kifejezéseket, mint az anyanyelvű beszélők. *Godfroid* és munkatársai (2013) pedig a szavak és az idiómák elsajátításakor szemmozgásos vizsgálattal a figyelem szerepét tárták fel.

Kutatásunk célja az volt, hogy szemmozgásos vizsgálattal feltárjuk az angolul 6-7 éve tanuló magyar 10. és 11. évfolyamosok (N=30) angol idiómatudását, valamint az idiómák (szó szerkezetek, állandósult szókapcsolatok, kifejezések) elsajátításának folyamatát hagyományos eszközökkel, illetve a szemmozgás-követéses vizsgálat segítségével. A diákok először kitöltöttek egy 12 idiómából álló tesztet. Magyarul kellett megadniuk a felsorolt idiómák jelentését. Majd a szemmozgást vizsgáló eszköz monitorján a 12 kifejezést szövegkörnyezetben látták előfordulni. A kutatáshoz TOBII T120-as műszert használtunk TobiiStudio szoftverrel. Ezt követően alanyainknak egy utótesztet kellett kitölteniük ugyanezekkel az idiómákkal. A kifejezéseket *Martinez* (2013) leggyakoribb kifejezéseket tartalmazó Phrase-korpuszából válogattuk ki a 3000-es szintig. A kiválasztásnál figyelembe vettük a tananyagot is, valamint szakértőt megkérdezve döntöttünk a mérőeszközben szereplő szóösszetételek mellett. A kutatási kérdések a következők voltak:

- 1) A szövegkörnyezetnek milyen hatása van az idiómák elsajátításában?
- 2) Mekkora különbség adódik a 10. és a 11. évfolyamos tanulók idióma ismeretében és elsajátításában?
- 3) Milyen következtetéseket vonhatunk le az idiómatanulás folyamatára vonatkozóan a szemmozgáskövetés alapján?

A teszt megbízhatósága kielégítőnek bizonyult (Cronbach- $\alpha=0,71$). Az elő- és az utóteszt eredményei között szignifikáns különbség áll fenn ($t=19,5$, $p<0,05$), tehát jelentős hatása van az elsajátításra annak, hogy szövegkörnyezetben látják a tanulók az idiómákat. A két évfolyam közötti eredményekben nem áll fenn szignifikáns különbség. A szemmozgás-vizsgálat eredményeiből jól látható az idiómatanulás folyamata, ennek eredményeit kvalitatív és kvantitatív szempontból is elemzi előadásunk.